

Лекція 18-19

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

План:

- 1. Поняття виконавчої влади і система її органів.**
- 2. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України.**
- 3. Конституційно-правовий статус міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.**
- 4. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій.**

1. Поняття виконавчої влади і система її органів

Виконавча влада

— це одна з гілок державної влади, основним призначенням якої є організація виконання законів та інших нормативно-правових актів, реалізація внутрішньої та зовнішньої політики держави, охорона прав та свобод людини і громадянина, що здійснюється через побудовану на принципі вертикальної підпорядкованості систему спеціально створюваних і наділених відповідною компетенцією органів.

Державне управління

— це певний вид діяльності органів держави, що має виконавчий і розпорядчий характер і полягає в організуючому впливі на суспільні відносини в економічній, соціально-культурній та адміністративно-політичній сферах шляхом застосування державно-владних повноважень.

Державне управління

У президентських республіках
виконавчу владу очолює президент

Державне управління

У державах із *парламентською* та *парламентсько-президентською* формою правління президент (монарх) не включені до виконавчої влади.

До компетенції такого глави держави включені певні повноваження, які він реалізує через уряд або з його санкції (тобто через інститут контрасигнування).

Державне управління

У президентсько-парламентських республіках взаємовідносини між президентом, урядом та його главою визначаються як дуалізм виконавчої влади.

Глава держави функціонально поєднаний зі сферою виконавчої влади, хоча структурно до неї здебільшого не входить.

Система органів виконавчої влади в Україні

Кабінет Міністрів України є *вищим* органом у системі органів виконавчої влади (ч. 1 ст. 113 Конституції України);

Система органів виконавчої влади в Україні

центральними органами виконавчої влади України є міністерства, державні комітети (державні служби) та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом ;

виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації (ч. 1 ст. 118) — *місцевий, або територіальний рівень*.

органи спеціальної компетенції, які безпосередньо підпорядковані як центральним органам виконавчої влади, так і відповідним місцевим органам виконавчої влади. (Рада міністрів АРК є органом виконавчої влади АРК, а також виконує державні виконавчі функції і повноваження, делеговані законами України, підзвітна і підконтрольна КМУ).

Система органів виконавчої влади в Україні

органи місцевого самоврядування,
відповідно до ч. 3 ст. 143 Конституції
України їм можуть надаватися законом
деякі повноваження органів виконавчої
влади.

2. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України

Кабінет Міністрів України

є вищим органом у системі органів виконавчої влади. Він відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України.

Кабінет Міністрів України

Організація, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України визначені Законом України «Про Кабінет Міністрів України» від 07.10.2010 р.

Кабінет Міністрів України

здійснює виконавчу владу
безпосередньо та через міністерства,
інші центральні органи виконавчої
влади, Раду міністрів Автономної
Республіки Крим та місцеві державні
адміністрації, спрямовує, координує
та контролює діяльність цих органів.

Способи формування урядів:

парламентський, коли уряд утворюється за результатами парламентських виборів (характерний для парламентських республік та монархій, змішаних республік);

позапарламентський, в межах якого виділяють два різновиди:

-реально позапарламентський, за якого уряд не потребує довіри парламенту і формується незалежно від нього (президентські республіки, дуалістичні монархії, деяких змішані республіки);

-формально позапарламентський, за якого уряд парламентом не призначається, але потребує його довіри (Україна).

Прем'єр-міністр України

- * призначається Верховною Радою України за поданням Президента України.
- * Кандидатуру для призначення на посаду Прем'єр-міністра України вносить Президент України за пропозицією коаліції депутатських фракцій у ВРУ або депутатської фракції, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу

Верховною Радою України призначаються

- * Міністр оборони України, Міністр закордонних справ - призначаються за поданням Президента України,
- * інші члени Кабінету Міністрів України призначаються Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра України.

членами Кабінету Міністрів України можуть бути

- * громадяни України, які мають право голосу, вищу освіту та володіють державною мовою.
- * Не можуть бути призначені на посади членів Кабінету Міністрів України особи, які мають судимість, непогашену і не зняту в установленому законом порядку.
- * Складають присягу, після чого набувають повноважень.

Склад Кабінету Міністрів України

- * Прем'єр-міністр України,
- * Перший віце-прем'єр-міністр України,
- * Три віце-прем'єр-міністри та
- * міністри України.

Кабінет Міністрів України

Премьер-министр - Николай АЗАРОВ

**Первый вице-премьер-министр -
Валерий ХОРОШКОВСКИЙ**

**Вице-премьер-министр - министр
инфраструктуры - Борис КОЛЕСНИКОВ**

**Вице-премьер-министр - министр
социальной политики - Сергей ТИГИПКО**

**Вице-премьер-министр Украины -
министр здравоохранения – Раиса**

БОГАТЫРЬОВА

Кабінет Міністрів України

Министр чрезвычайных ситуаций - Виктор **БАЛОГА**

Министр энергетики и угольной промышленности - Юрий **БОЙКО**

Министр регионального развития, строительства и жилищно-коммунального хозяйства - Анатолий **БЛИЗНЮК**

Министр экологии и природных ресурсов - Эдуард **СТАВИЦКИЙ**

Министр культуры - Михаил **КУЛИНЯК**

Министр аграрной политики и продовольствия -
Николай **ПРИСЯЖНЮК**

Министр образования и науки, молодежи и спорта – Д. **ТАБАЧНИК**

Министр финансов - Юрий **КОЛОБОВ**

Министр экономического развития и торговли - Петр **ПОРОШЕНКО**

Министр иностранных дел - Константин **ГРИЩЕНКО**

Министр внутренних дел - Виталий **ЗАХАРЧЕНКО**

Министр обороны - Дмитрий **САЛАМАТИН**

Министр юстиции - Александр **ЛАВРИНОВИЧ**

Прем'єр-міністр України:

- 1) керує роботою Кабінету Міністрів України,
- 2) вносить на розгляд Президента України: подання про призначення членів Кабінету Міністрів України, керівників центральних органів виконавчої влади та їх заступників; про утворення, реорганізацію та ліквідацію міністерств, інших центральних органів виконавчої влади ;
- 3) подання про призначення на посаду голів місцевих державних адміністрацій;
- 4) формує проект порядку денного засідання Кабінету Міністрів України;
- 5) скликає засідання КМУ та головує на них;
- 6) підписує акти Кабінету Міністрів України;
- 7) представляє КМУ у відносинах з іншими органами в Україні та за її межами;
- 8) вступає у відносини з урядами іноземних держав, веде переговори і підписує міжнародні договори;
- 9) вносить на розгляд КМУ пропозиції щодо затвердження голів спільних міжурядових комісій з питань співробітництва.

Перший віце-прем'єр-міністр України:

- 1) забезпечує виконання Програми діяльності КМУ, виконання інших покладених на КМУ завдань і повноважень;
- 2) забезпечує підготовку питань для розгляду на засіданнях КМУ, попередньо розглядає і погоджує проекти законів, актів Президента, що готуються КМУ, та проекти відповідних актів КМУ, сприяє узгодженню позицій між членами КМУ, вносить пропозиції щодо порядку денного засідань КМУ;
- 3) забезпечує взаємодію КМУ з Президентом України та ВРУ з питань діяльності КМУ, інших органів виконавчої влади;
- 4) бере участь у розгляді питань на засіданнях КМУ право бути присутнім на засіданнях ВРУ та її органів, брати участь у роботі колегій міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, у засіданнях Ради міністрів Автономної Республіки Крим;
- 5) за рішенням КМУ здійснює керівництво консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, що утворюються Кабінетом Міністрів України;
- 6) представляє Кабінет Міністрів України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні та за її межами;
- 7) веде переговори і підписує міжнародні договори України відповідно до наданих йому повноважень;
- 8) здійснює інші повноваження передбачені цим та іншими законами

Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр міністри України:

- 1) забезпечує виконання Програми діяльності КМУ, виконання інших покладених на КМУ завдань і повноважень;
- 2) забезпечує підготовку питань для розгляду на засіданнях КМУ, попередньо розглядає і погоджує проекти законів, актів Президента, що готуються КМУ, та проекти відповідних актів КМУ, сприяє узгодженню позицій між членами КМУ, вносить пропозиції щодо порядку денного засідань КМУ;
- 3) забезпечує взаємодію КМУ з Президентом України та ВРУ з питань діяльності КМУ, інших органів виконавчої влади;
- 4) бере участь у розгляді питань на засіданнях КМУ право бути присутнім на засіданнях ВРУ та її органів, брати участь у роботі колегій міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, у засіданнях Ради міністрів Автономної Республіки Крим;
- 5) за рішенням КМУ здійснює керівництво консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, що утворюються Кабінетом Міністрів України;
- 6) представляє Кабінет Міністрів України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні та за її межами;
- 7) веде переговори і підписує міжнародні договори України відповідно до наданих йому повноважень;
- 8) здійснює інші повноваження передбачені цим та іншими законами

Міністр України:

1. забезпечує виконання Програми діяльності КМУ, формування та реалізацію державної політики, виконання інших покладених на Кабінет Міністрів України завдань і повноважень у відповідній сфері;
2. спрямовує та координує діяльність відповідних центральних органів виконавчої влади;
3. вносить на розгляд КМУ пропозиції щодо вирішення питань, пов'язаних з виконанням своїх повноважень,
4. погоджує проекти законів, актів Президента України, КМУ, що вносяться на розгляд КМУ, з питань, що належать до сфери діяльності міністерства,;
5. подає на розгляд КМУ проекти законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, розробником яких є міністерство чи центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується ним;
6. видає обов'язкові до виконання накази з питань, що належать до сфери діяльності міністерства та центральних органів виконавчої влади;
7. бере участь у розгляді питань на засіданнях КМУ;
8. здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами.

Припинення повноважень КМУ:

- перед новообраною ВРУ
- заява ВРУ про свою відставку.
- прийняття резолюції недовіри КМУ,
- припинення повноважень Прем'єр-міністра України у зв'язку з неможливістю виконання ним повноважень за станом здоров'я та смерті Прем'єр-міністра України.
- У разі відставки Прем'єр-міністра України у зв'язку з неможливістю виконання повноважень за станом здоров'я або

Повноважень КМУ:

-] економіки та фінансів;
-] соціальної політики, охорони здоров'я, освіти, науки, культури, спорту, туризму;
-] правової політики, законності, забезпечення прав та свобод людини і громадянина;
-] зовнішньої політики;
-] національної безпеки та обороноздатності;
-] вдосконалення державного управління та державної служби, та інш.

3. Конституційно-правовий статус міністерств та інших центрального органів виконавчої влади

Системи центральних органів виконавчої влади

- міністерства,
- державні комітети (державні служби),
- центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Державний комітет (державна служба)

є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовує і координує Прем'єр-міністр України або один із віце-прем'єр-міністрів чи міністрів. Державний комітет (державна служба) вносить пропозиції щодо формування державної політики відповідним членам Кабінету Міністрів України та забезпечує її реалізацію у визначеній сфері діяльності, здійснює управління в цій сфері.

Урядові органи державного управління здійснюють:

- управління окремими підгалуззями або сферами діяльності;
- контрольно-наглядові функції;
- регулятивні та дозвільно-реєстраційні функції щодо фізичних і юридичних осіб.

Етапи виборчого процесу

- 1) утворення територіальних виборчих округів;
- 2) утворення виборчих дільниць;
- 3) утворення територіальних та дільничних виборчих комісій;
- 4) формування списків виборців, їх перевірка та уточнення;
- 5) висування та реєстрація кандидатів;
- 6) проведення передвиборної агітації;
- 7) голосування у день виборів Президента України;
- 8) підрахунок голосів та встановлення підсумків голосування і результатів виборів Президента.

4. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій

Виконавчу владу

- в областях, районах, районах Автономної Республіки Крим, у містах Києві та Севастополі здійснюють обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.
- Організація, повноваження та порядок діяльності місцевих державних адміністрацій визначаються Законом України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р., зі змінами і доповненнями.

Місцеві державні адміністрації

здійснюють **місцеве управління**, під яким розуміють управлінську діяльність у місцевій територіальній одиниці, що здійснюється центральною владою або адміністрацією вищестоящего територіального рівня управління.

Місцеві державні адміністрації

є юридичними особами.

Мають печатки із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, рахунки в установах банків України.

Голови місцевих державних адміністрацій

призначаються на посаду Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України на строк повноважень Президента України.

До відання місцевих державних адміністрацій

належить вирішення питань:

- забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- соціально-економічного розвитку відповідних територій;
- бюджету, фінансів та обліку;
- управління майном, приватизації та підприємництва;
- промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку;
- науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх; тощо.